

KAPITEL 3

DET KAN IKKE SKE HER

I november 1934 berettede den nyligt pensionerede generalmajor fra Marinekorpsset, Smedley D. Butler, om nogle hændelser, der rystede nationen. Ifølge Butler blev han i sensommeren samme år opsøgt af to børsmæglere fra Wall Street, Gerald G. MacGuire og Robert Sterling Clark, og anmodet om at holde en tale til American Legions kommende nationale konvent i et forsøg på at overtale veteranorganisationen til at støtte et forslag om, at USA skulle gå tilbage til en gulfod. Finansmændene tilbød at betale for Butlers rejse til Chicago, hvis han accepterede. På et tidspunkt ændrede samtalerne karakter. Nu oplyste finansmændene, at de ønskede, at Butler skulle organisere en styrke på 500.000 veteraner fra American Legion og Veterans of Foreign Wars, som skulle marchere mod Washington, D.C., og overtage

magten. Hvis præsident Roosevelt godkendte kuppet, kunne han forblive i Det Hvide Hus, ellers ville han blive afsat. Formålet med kuppet var at indsætte et fascistisk diktatur, der kunne bekæmpe den kommunistiske trussel og dermed redde kapitalismen. Den store arbejdsløshed ville blive løst ved at placere de arbejdsløse i militærbarakker, ligesom Hitler havde gjort. MacGuire oplyste, at han havde besøgt Europa for at undersøge de nazistiske og fascistiske bevægelser og den rolle, som veteraner havde spillet i deres succes. Finansmændene tilføjede, at de havde rejst 3 millioner dollars til projektet, og de var sikre på at kunne skaffe våben fra våbenfirmaet Remington Arms.

Det er aldrig blevet endeligt afgjort, hvor meget der var om Butlers fortælling. De omtalte finansmænd afviste enhver involvering i et fascistisk kup, selvom de indrømmede at have været i kontakt med Butler. Medierne latterliggjorde eller ignorerede helt historien, og de historikere, der har omtalt den, nedvurderede truslen mod demokratiet. Men en kongreskomité, der efterforskede sagen, bekræftede Butlers påstande, hvorefter efterforskningen løb ud i sandet. Der syntes at herske en opfattelse af, at historien om et fascistisk

kup mod regeringen var for fantastisk, for noget sådant kunne vel ikke ske i USA.

Butlers historie passer ellers ind i en stigende bekymring blandt amerikanerne i første halvdel af 1930'erne for, at fascismen kunne komme til USA. USA var på dette tidspunkt i en eksistentiel krise, og mange satte spørgsmålstegn ved demokratiets fremtid. Krakket på børsen på Wall Street i 1929 udviklede sig det følgende år til den verdensomspændende økonomiske depression. Regeringen og Kongressen syntes magtesløse over for krisen, og i 1933 var arbejdsløsheden steget til 25 %, fabrikker drejede nøglen om, landmændene kunne ikke sælge deres produkter, og bankerne krakkede på stribe og tog folks opsparinger med sig i dybet. I Tyskland, som var særlig hårdt ramt af krisen, betød depressionen, at det lille nazistparti blev det største parti i Rigsdagen, og den 30. januar 1933 blev Hitler udnævnt til rigskansler. Amerikanerne så til, mens Rigsdagen brændte, politiske modstandere fængsledes, demokratiet blev lagt i graven, bøger brændtes, og jøder forfulgtes. Ville det gå på lignende vis i Amerika? I marts overtog Franklin D. Roosevelt præsidentembedet og iværksatte New Deal-programmet for

at få nationen på fode igen, men det gik trægt, og det var et spørgsmål om, hvorvidt USA ville gå samme vej som diktaturerne i Europa. Folk begyndte at kigge rundt for at finde en mulig kommende amerikansk Hitler.

Huey Long: Louisianas Hitler?

En af de første, som iagttages både i samtiden og senere har udpeget som en potentiel fascistisk diktator i USA, var Louisianas guvernør og senator, Huey Long, med kælenavnet 'the Kingfish'. Long var en kontroversiel figur, som nogle har set som en idealistisk social reformator, mens andre har set ham som en magtbegærlig og korrupt demagog. Long voksede op i en middelklassefamilie i Winnfield i Louisiana, der var en af de fattigste stater i unionen med udbredt fattigdom, analfabetisme, forsømte veje og rasediskrimination. Staten var domineret af en lille elite af konservative oligarker, der holdt sig ved magten ved korruption og ved at fratage borgerne stemmeretten. Den unge Huey er blevet betegnet som et vidunderbarn, og han blev som 21-årig advokat, hvorefter han gik ind i politik. Long

begyndte sin politiske karriere som en idealistisk reformator, men da han som guvernør forsøgte at beskatte det magtfulde Standard Oil-selskab, stillede hans fjender ham for en rigsret. Han undgik at blive dømt, men sagen gjorde ham besluttet på at knuse sine modstandere. Hans rationale syntes at have været, at for at kunne gøre noget godt for Louisiana, blev han nødt til at begynde med det onde.

Kritikere har påpeget, at ligesom de europæiske fascister og nazister gennemførte sociale reformer, så havde Long også et ambitiøst socialprogram. Han iværksatte offentlige anlægsprojekter og byggede veje, broer og hospitaler; han fik opført en ny bygning til den lovgivende forsamling og en ny guvernørbolig; han lagde især vægt på at få formindsket analfabetismen og sørgede for gratis skolebøger, forbedrede voksenundervisningen og boostede Louisiana State University; og endelig fik han indført indkomstskat. Dette var alt sammen imponerende resultater i den fattige sydstat, og dem, der har set positivt på Long, lægger mest vægt på hans forsøg på at forbedre befolkningens vilkår.

Huey Long kunne dog også, ligesom de europæiske fascister, bruge demagogiske midler til at tiltrække

tilhængere. Da han tiltrådte som senator i 1932, drog han til Washington, D.C, hvor han støttede sin partifælle, præsident Roosevelt. Men han brød snart med præsidenten, som han følte var for forsigtig i sin tilgang til depressionen, og han præsenterede i stedet for New Deal sit eget program, som han kaldte Share Our Wealth (Del Vores Rigdom). Populister fremsætter ofte enkle løsninger på komplicerede problemer, og sådan var det også med Long. Ifølge senatoren fra Louisiana skyldtes den økonomiske krise økonomisk ulighed, og han foreslog derfor at konfiskere alle formuer på en million dollars og over. Indtægterne herfra ville blive fordelt til alle familier, der ville modtage et hjem, en bil, en radio, et garanteret job og collegeuddannelse for børnene. Long sagde ikke noget om, at alle økonomer var enige om, at planen var et fantasifoster. Budskabet var populært i depressionens USA, og i 1935 havde 7,5 millioner amerikanere tilsluttet sig det Share Our Wealth Society, som Long havde etableret.

Der var en anden side af Huey Long end den sociale reformator. Han var besluttet på at samle så megen magt, at han kunne holde Louisiana i et jerngreb og nedkæmpe enhver modstand mod sin politik. En metode var korrupsion og

bestikkelse, som altid havde fandtes i staten, men aldrig på et så systematisk og udbredt niveau. Han omgav sig udelukkende med loyale ja-mænd, der uden betænkeligheder førte hans ordrer ud i livet. Da han blev valgt som senator, indsatte han en af sine barndomsvenner som guvernør, således at han kunne fortsætte med at kontrollere Louisiana fra Washington, D.C. Han var i stand til at slå et muligt oprør ned med nationalgarden, og når han viste sig offentligt, omgav han sig med et korps af 'state troopers' og agenter fra statens Bureau of Criminal Identification (Louisianas FBI), som sørgede for at holde journalister og andre uromagere på afstand. Iagttagere, der har hævdet, at Long var fascist eller noget, der lignede, har peget på, at han med magt, trusler og bestikkelse reelt havde sat demokratiet ud af kraft og indført et enmandsvælde.

Longs ambitioner begrænsede sig ikke til Louisiana; det var en offentlig hemmelighed, at han havde planer om at stille op som uafhængig præsidentkandidat i 1936. Hans mål var at tage så mange stemmer fra Roosevelt, at republikanerne ville vinde. En reaktionær republikansk regering ville i Longs øjne hurtigt miste vælgerne støtte, hvilket ville bane vejen for

Longs adgang til Det Hvide Hus i 1940. Om Huey Long kunne blive USA' s præsident, vil vi aldrig få at vide. I september 1935 blev han myrdet af en lokal politisk modstander i den lovgivende forsamlings bygning i hovedstaden Baton Rouge.

Var Huey Long fascist? Han delte flere karakteristika med klassiske fascistiske diktatorer: Han var en karismatisk taler, han hadede sine modstandere, han forførte masserne med populistiske budskaber og enkle løsninger, han undergravede demokratiet med korrupte midler, og han brugte bevæbnede styrker til at intimidere modstandere og pressen. Men der var også vigtige forskelle: Han havde ikke en udarbejdet ideologi, han gav ikke udtryk for racistiske eller antisemitiske synspunkter, hans magt byggede ikke på et masseparti, og det lykkedes ham aldrig at få kontrol med medierne. Huey Long var en demagogisk populist, der udnyttede den økonomiske krise i 1930'erne til at skabe sig en magtposition.

Charles Coughlin: Fascistisk radiopræst?

En anden kandidat som Amerikas kommende fascistiske diktator var den katolske præst Charles Coughlin. Coughlin, der oprindeligt stammede fra Canada, havde i 1926 grundlagt en katolsk kirke, The Shrine of the Little Flower, i den voksende by Royal Oak nogle kilometer syd for Detroit, Michigan. Detroit var Henry Fords hjem, og de to mødtes ofte og delte mange holdninger. Coughlins kirke blomstrede i de efterfølgende år, og snart begyndte præsten at sprede ordet via det nye medie, radioen. Coughlin, der var kendt for sin bløde stemme, begyndte med at fortælle historier fra Bibelen for børn i "The Children's Hour", men efter krakket i Wall Street blev hans prædikener stadigt mere politiske. Først tordnede han mod kommunisterne, et populært emne, men i begyndelsen af 1931 vendte han sig mod den økonomiske krise og udpegede "internationale finansfolk", et ofte anvendt kodeord om jøderne, som ansvarlige for krisen.

Hvor Huey Long mente, den økonomiske krise skyldtes økonomisk ulighed, identificerede Coughlin årsagen som økonomisk koncentration. Hans hadeobjekt var bankvæsnet, som han hævdede manipulerede økonomien for egen vindings skyld. Finansverdenen begrænsede pengemængden

ved at låse dollaren fast på guldfoden, hvilket førte til en høj rente. Det gik ifølge præsten ud over almindelige amerikanere, for eksempel landmænd og små erhvervsdrivende, der ikke havde råd til at tage lån eller gik konkurs, når de ikke kunne betale renterne. Coughlins mirakelkur var derfor det gamle populistiske forslag fra 1890'erne: sølvfoden. Ved at binde dollaren til sølv, ville man øge pengemængden og dermed skabe inflation. Dermed ville man også begrænse bankernes magt, og almindelige amerikanere ville få flere penge mellem hænderne.

Coughlin havde gjort præsident Herbert Hoover personlig ansvarlig for krisen, og han hilste den nye præsident Roosevelt velkommen. Men ligesom Huey Long blev han snart utilfreds med præsidenten og New Deal, som han ikke mente gjorde nok for at bekæmpe bankernes indflydelse. I 1934 dannede Coughlin National Union for Social Justice, der skulle mobilisere befolkningen for hans sag. Organisationens program var holdt i generelle populistiske vendinger, men det er iøjnefaldende, at de finansielle forslag indtog en central position: De private dele af Federal Reserve skulle afskaffes og erstattes af den stærke statslige nationalbank; Kongressen

skulle overtage retten til at regulere og udstede penge; og nationalbanken skulle kontrollere pengenes værdi. Coughlin indtog også en isolationistisk politik og deltog i den bevægelse, der fik forhindret, at USA tilsluttede sig Den Internationale Domstol, idet han mente, at den var et instrument for "internationale plutokrater". Efterfølgende hylkede han sejren over, hvad han kaldte "den usynlige regering", en forløber for Donald Trumps angreb på "den dybe stat".

Coughlin havde opnået stor popularitet i midten af 1930'erne. Millioner hørte hans tirader i radioen, og han modtog så mange breve, at postvæsenet etablerede et nyt posthus i Royal Oak udelukkende for at tage sig af hans post. Ligesom Huey Long blev han grebet af drømme om magt, og han besluttede sig for at stille op til præsidentvalget i 1936. Han slog pjalterne sammen med to andre populister, Gerald L.K. Smith og Dr. Francis Townsend, og dannede Union Party. Smith var en hadprædikant, der havde arbejdet for Huey Long, og som var stærkt racistisk, antisemitisk og tilhænger af diverse konspirationsteorier. Townsend var en ældre læge, som var ophavsmand til endnu en populistisk plan til at løse

krisen: Alle over 60 år skulle modtage 200 dollars om måneden under den forudsætning, at de brugte pengene inden en måned. Således ville der blive pumpet penge ud i økonomien, og krisen ville blive løst. Men kampagnen blev en fiasko, og Union Partys præsidentkandidat, William Lemke, et kongresmedlem fra North Dakota, fik under en million stemmer ud af et samlet stemmeantal på over 45 millioner.

Efter nederlaget blev Coughlin stadigt mere ekstremistisk i sine udtalelser. I november 1938 forsvarede han nazisternes rolle i Krystalnatten, hvor synagoger og jøder blev angrebet over hele Tyskland, og jøderne blev pålagt en enorm bod som betaling for skaderne. Ifølge Coughlin havde nazisterne kun handlet i selvforsvar, da de mente, at jøderne var skyld i alle deres problemer. Han gentog myten om, at jøderne stod bag den russiske revolution, og forklarede den amerikanske presses kritik af Tyskland og Italien med den jødiske indflydelse i medierne. Hans blad, *Social Justice*, trykte uddrag af falskneriet *Zions Vises Protokoller*, og i 1941 gav han udtryk for, at præsident Roosevelt omgav sig med "snedige jøder". Coughlin dannede Christian Front, der oprindeligt bestod af grupper af unge katolske mænd, der skulle arbejde for social

retfærdighed, men som snart udviklede sig til præstens private milits lig brun- og sortskjorterne. Bevæbnede grupper af Christian Front-medlemmer overfaldt jøder i Brooklyn, Baltimore og Detroit, og i 1940 blev 18 medlemmer sigtet for et forsøg på at vælte regeringen. En terrorkampagne skulle udløse undertrykkelse fra staten, som skulle føre til en antikommunistisk og antisemitisk revolution. I 1942, efter USA' s indtræden i 2. Verdenskrig, fik den katolske kirke nok, og Coughlins overordnede satte en stopper for hans politiske aktiviteter.

Ligesom Huey Long var Charles Coughlin ikke en klassisk fascist, men mere en populistisk demagog, et produkt af den økonomiske krise og folks utilfredshed med regeringens indsats. Han havde en enkel forklaring på krisen og en enkel løsning på den, og han identificerede sig med folket mod den magtfuldkomne elite. Det var efter valgnederlaget i 1936, at han begyndte at nærme sig fascismen: Han valgte side for Tyskland og Italien, han gav udtryk for en stadig mere ekstrem antisemitisme, og han organiserede bevæbnede militser.

William Dudley Pelley og sølvskjorterne

Det er ikke vanskeligt at sætte dato på, hvornår fascismen for alvor kom til Amerika: den 31. januar 1933. Det var dagen efter Hitlers magtovertagelse, at William Dudley Pelley annoncerede dannelsen af Sølvlegionen (Silver Legion), som var kopieret efter Hitlers Sturmabteilung (SA) med dens brune skjorter. Pelley lagde ikke skjul på, at det var hans ambition at blive Amerikas führer. Pelley voksede op i en stærk kristen familie – faderen var metodistisk præst – og han var meget optaget af kristendommens udvikling. Han var en ivrig læser og blev tidligt skønlitterær forfatter og journalist. Han blev sendt til Rusland af KFUM (YMCA) kort efter revolutionen, og opholdet ændrede hans liv. Han blev overbevist om, at jøderne stod bag revolutionen, og det indgød ham et livslangt had mod den bolsjevikiske-jødiske fare. Efter hjemkomsten var han en tid en succesfuld forfatter i Hollywood. Men han blev træt af det glitrende liv i filmbyen og foragtede den jødiske indflydelse. Han flyttede til en lille bebyggelse i bjergene, og det var her, at han hævdede, at han i 1928 havde en spirituel oplevelse. Han hævdede, at hans sjæl havde

forladt kroppen, og at han opholdt sig i himlen i syv minutter, hvor han fik fortalt universets hemmeligheder. Blandt andet blev det forudsagt, at en führer ville fremstå og ændre verden. Beriget med denne viden slog Pelley sig på spiritualisme i New York, oprettede et forlag (Galahad Press) og åbnede et lille college i Asheville i North Carolina, hvor han spredte sine profetier fra himlen.

Sølvlegionen var reelt en personkult omkring Pelley. Den tiltrak tilhængere fra den lavere middelklasse, der havde mistet status under depressionen, og var stærkest i det nordvestlige USA. I 1934 nåede legionen op på 15.000 sølvskjorter, og den samarbejdede med resterne af Ku Klux Klan, lignende lokale fascistiske grupper og flere politistyrker. I flere tilfælde blandede sølvskjorterne sig i de mange strejker, som ramte Midtvesten i 1930'erne, og gik til angreb på de strejkende arbejdere og fagforeningsmedlemmer. Sølvskjorterne, der anklagede Roosevelts regering for at være jødisk, planlagde et statskup den 1. maj 1934. De regnede med at få bistand fra militæret, men det hele løb ud i sandet.

Pelleys fascistiske ideologi var en blanding af økonomisk demagogi, apokalyptisk protestantisme, Christian Identity

(Kristen Identitet) og antisemitisme. For det første havde Pelley ligesom populisternes en enkel løsning på den økonomiske krise: USA skulle laves om til et aktieselskab, hvor hver voksen ville modtage et udbytte på 80 dollars om måneden. Denne plan omfattede dog kun hvide borgere, og sorte og jøder blev adskilt og udelukket fra fællesskabet. For det andet var Pelley influeret af Johannes' Åbenbarings fortælling om Jesu genkomst, tusindårsriget, apokalypsen og det endelige opgør med antikrist. Pelley var overbevidst om verdens syndige forfald og kampen mod det absolut onde. For det tredje gav han udtryk for ideerne fra Christian Identity, en bevægelse, der opstod i England i 1800-tallet, og som vi skal høre meget mere om senere. Hovedtanken i Christian Identity var, at Kristus ikke var jøde, og at jøderne derfor ikke kunne være det udvalgte folk, tanker, som også blev delt af Hitler. Og for det fjerde banede dette vejen for en ekstrem antisemitisme. Løsningen på det jødiske problem var udryddelsen af den jødiske race gennem sterilisation, hvilket hævdedes at være en human metode. Ligesom Coughlin forsvarede sølvskjorternes leder nazisterne efter Krystalnatten med formuleringen: " Tyske jøder får, hvad de har bedt om."

Pelley og sølvskjorternes ideer og aktiviteter tiltrak sig snart myndighedernes opmærksomhed, og i 1934 blev Pelley fundet skyldig i finansiel svindel i North Carolina. For at tilbageerobre initiativet dannede Pelley Christian Party og stillede op som dets præsidentkandidat i 1936. Men det lykkedes ham kun at komme på stemmesedlen i én stat, og han modtog kun ydmygende 2000 stemmer. Fortsatte retlige problemer i North Carolina og kongresundersøgelser i Washington, D.C., overbeviste ham om, at hans karriere som USA' s kommende fører var forbi, og i 1940 opløste han Sølvlegionen.

De fleste historikere har haft svært ved at tage den excentriske Pelley og hans Sølvlegion alvorligt, men de spillede en vigtig rolle i fascismens opkomst og vækst i 1930' ernes Amerika. Pelleys hadefulde udtalelser mod minoriteter, først og fremmest jøder, hans blanding af fascisme og protestantisk fundamentalisme, og hans erklærede beundring for Hitler og nazisterne, var alt sammen med til at berede vejen for fascismens højdepunkt i anden halvdel af de kriseramte 1930' ere.

Friends of the New Germany

Samtidig med, at Pelley og Sølvlegionen var i tilbagegang, voksede en ny nazistisk organisation frem, og den skulle indvarsle opkomsten af en egentlig fascistisk massebevægelse i Amerika. Gau-USA, der var blevet dannet i 1931, var præget af indre splid, og i april 1933 beordrede NSDAP' s udenrigsafdeling organisationen opløst. En af lederne, Heinz Spanknöebel, tog til Tyskland og fik Hitlers stedfortræder, Rudolf Hess' velsignelse til at danne en ny nazistisk gruppe. I juli 1933 annoncerede Friends of the New Germany, at nationalsocialismen var kommet til USA, og at Spanknöebel var dens fører. Organisationen, der var en tro kopi af NSDAP, havde 5-6000 medlemmer, som næsten alle var tysk-amerikanere. Gruppen fremstod meget militaristisk, det havde sin egen uniformerede styrke (Ordnungsdienst, OD), og det var stærkt antisemitisk, racistisk og antikommunistisk. Det forsvarede det nazistiske regime i Tyskland, hyldede Hitlers lederskab, støttede Tysklands ret til at genopruste og fordømte boykot af tyske varer.

Friends of the New Germany fik dog en kort levetid. Historier om overfald på jøder, vandalisme af synagoger og slagsmål tiltrak sig offentlighedens og myndighedernes opmærksomhed. De tyske nazister frygtede, at gruppens dårlige opførsel kunne skade forholdet til USA, og i oktober 1935 beordrede det tyske udenrigsministerium og NSDAP' s udenrigsafdeling alle tyske statsborgere til at forlade gruppen. Da de udgjorde 60 % af medlemsskaren, førte ordren til Friends of a New Germanys kollaps. Men trods gruppens korte levetid var vejen banet for en nazistisk massebevægelse i USA.

Myndighederne reagerer

Den amerikanske offentlighed og myndighederne havde fulgt de fascistiske og nazistiske gruppers aktiviteter med voksende bekymring. Det amerikanske samfund har altid bestået af et mylder af etniciteter, racer og religioner, og forsøg på at sprede had mod nogle grupper kunne splitte nationen. Dertil kom, at den amerikanske nationale identitet er karakteriseret ved loyalitet over for et sæt værdier: Uafhængighedserklæringens lige ret til " liv, frihed og søgen

efter lykke" . Udefrakommende -ismer opfattes ofte som trusler mod den nationale identitet.

I 1934 bemyndigede præsident Roosevelt lederen af forbundspolitiet FBI, J. Edgar Hoover, til at igangsætte en efterforskning af nazistiske aktiviteter i USA. Samme år nedsatte Kongressen en undersøgelseskomité kaldet McCormack-Dickstein-komiteen, der skulle undersøge nazistiske aktiviteter og andre former for udenlandsk propaganda i USA. Efter at have efterforsket relevante grupper og afholdt høringer konkluderede komiteen, at kommunisme, fascisme og nazisme var " lige farlige, lige fremmede og lige uacceptable" og understregede: " Den eneste ' isme' i dette land skal være ' amerikanisme' " . Komiteen fandt, at den nazistiske bevægelse havde gjort " betydelige fremskridt" , men komiteen roste sig selv for at have sat en stopper for dens aktiviteter gennem dens afsløringer. Komiteen mente derimod, at fascistiske aktiviteter var isolerede og uden succes, mens den fordømte organisationer som Pelleys sølvskjorter for at opfordre til religiøs eller racemæssig intolerance og stemplede dem som " uamerikanske" .